

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 16 april 2014

Ö 3119-13

SÖKANDE

1. KA

2. TB

3. PB

4. K-GG

5. BH

6. S-GH

7. BJ

8. KJ

9. HK

Dok.Id 90786

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

10. GK

11. ML

12. BP

MOTPART

ICA Fastigheter Sverige Aktiefbolag

SAKEN

Återställande av försutten tid

TIDIGARE AVGÖRANDE

Bygg- och miljönämndens i Öckerö kommun beslut 2012-10-23 i ärende dnr L0045/12 (BMN § 88)

Bygg- och miljönämndens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avvisar TBs och S-GHs ansökningar om återställande av försutten tid.

Högsta domstolen bifaller ansökningarna från KA, PB, K-GG, BH, BJ, KJ, HK, GK, ML och BP om återställande av försutten tid för att överklaga Bygg- och miljönämndens i Öckerö kommun beslut den 23 oktober 2012 (dnr

L0045/12, § 88). Överklagande ska ha kommit in till nämnden inom tre veckor från Högsta domstolens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

KA, TB, PB, K-GG, BH, S-GH, BJ, KJ, HK, GK, ML och BP har yrkat att Högsta domstolen bifaller deras ansökan om återställande av försutten tid för att överklaga Bygg- och miljönämndens i Öckerö kommun beslut den 23 oktober 2012 (dnr L0045/12, § 88).

ICA Fastigheter har motsatt sig yrkandet.

Bygg- och miljönämnden har yttrat sig.

SKÄL

Bakgrund

1. Bygg- och miljönämnden i Öckerö kommun beslutade den 23 oktober 2012 att bevilja bygglov för tillbyggnad av en affärslokal på fastigheten Hönö 2:448. I beslutet angavs att tillbyggnaden följde detaljplanen. Beslutet kungjordes i Post- och Inrikes Tidningar den 16 november 2012. Lagfaren ägare av fastigheten är ICA Fastigheter.
2. Sökandena överklagade bygglovsbeslutet. Bygg- och miljönämnden avvisade i februari 2013 emellertid samtliga överklaganden som för sent inkomna.

3. Alla sökande utom TB och S-GH överklagade avvísingsbeslutet till länsstyrelsen, som den 11 september 2013 avslag överklagandena. Beslutet fick inte överklagas.

Parternas talan m.m.

4. Sökandena har i juni 2013 ansökt om återställande av försutten tid. De har anfört i huvudsak följande. Bygg- och miljönämnden var enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen (2010:900) skyldig att skicka ett meddelande om bygglovsbeslutet till dem. Detta har nämnden inte gjort. De har därför haft laga förfall för sin underlåtenhet att i rätt tid överklaga bygglovsbeslutet.

5. Bygg- och miljönämnden har i sitt yttrande sammanfattningsvis anfört följande. Nämnden har den 15 november 2012 skickat ett meddelande enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen till KA, TB, K-GG, BJ, KJ och HK. Det har inte funnits någon skyldighet att skicka meddelande till övriga fastighetsägare.

6. ICA Fastigheter har i allt väsentligt hänvisat till vad bygg- och miljönämnden anfört.

Rättslig reglering

7. Enligt 9 kap. 41 a § plan- och bygglagen ska ett beslut om lov eller förhandsbesked kungöras genom ett meddelande i Post- och Inrikes Tidningar. I 41 b § första stycket föreskrivs att meddelandet senast den dag som kungörandet sker ska skickas till

1. ägaren eller innehavaren av en särskild rätt till en tomt eller fastighet, som gränsar till den tomt eller fastighet som lovet eller förhandsbeskedet avser, eller som skiljs åt från denna endast av en väg eller gata, och

2. övriga kända sakägare, om antalet inte är så stort att det skulle innebära större kostnader och besvär än vad som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med meddelandet att skicka det till var och en av dem.

8. I förarbetena till regleringen sägs bl.a. att det normalt bör vara enkelt för kommunen att skicka meddelandet i t.ex. ett brev, även om det skulle vara osäkert huruvida mottagaren verkligen är sakägare (prop. 2010/11:63 s. 33 och s. 53). Enbart det förhållandet att en kommun har skickat ett meddelande till någon ger emellertid inte denne rätt att överklaga beslutet (13 kap. 9 § plan- och bygglagen).

9. I 13 kap. 16 § tredje stycket plan- och bygglagen anges att tiden för överklagande av ett beslut om lov eller förhandsbesked räknas, i sådana fall som här är aktuella, från den dag som infaller en vecka efter att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar. I förarbetena uttalas att tiden för överklagande ska räknas på det sätt som anges i tredje stycket, även om byggnadsnämnden inte skulle ha uppfyllt skyldigheten att skicka ett meddelande till sakägare enligt 9 kap. 41 b § (a. prop. s. 55).

10. Ändamålet med ett meddelande enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen är att underrätta kända sakägare om ett beslut som kan ha en negativ inverkan på deras fastigheter (a. prop. s. 53). Det har alltså inte ansetts vara tillräckligt att underrätta dessa sakägare enbart genom kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Underrättelseskyldigheten är en viktig rättssäkerhetsgaranti. Om någon underrättelse inte har skickats får det därför anses föreligga laga förfall vid ett för sent överklagande från en person som inte på annat sätt har fått kännedom om beslutet.

Vem är behörig att ansöka om återställande av försutten tid?

11. Det är endast den som är sakägare som har rätt att överklaga ett beslut om bygglov. Att göra en riktig avgränsning av sakägarkretsen kan emellertid vara förenat med svårigheter, och det har i lagstiftningsarbetet ansetts inte vara möjligt att närmare precisera denna krets (a. prop. s. 31). Avgränsningsproblemen utgör enligt förarbetena också skäl för ett brett utskick av meddelanden enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen (p. 8).

12. Om det av utredningen i ett mål om återställande av försutten tid för att överklaga ett beslut om lov eller förhandsbesked enligt plan- och bygglagen framgår att sökanden inte är sakägare, ska ansökningen avvisas.

13. Ibland saknas dock ett fullgott underlag för prövningen av sakägarfrågan. I sådana fall bör utgångspunkten vara att den som är upptagen på sändlistan för ett meddelande enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen också ska anses som sakägare i målet om återställande av försutten tid. Vidare bör då gälla att sändlistan kan presumeras vara en fullständig sakägarförteckning, under förutsättning att sakliga grunder för urvalet kan redovisas. I avsaknad av en sådan redovisning bör den som ansöker om återställande av försutten tid anses som sakägare, om det finns åtminstone något stöd för det utifrån tillgängligt material. Den slutliga prövningen av om parten är sakägare får sedan göras i det återupptagna ärendet.

Bedömningen i detta fall

14. En ansökan om återställande av försutten tid ska ha kommit in inom tre veckor från det att förfallet upphörde (42 § lagen (1996:242) om domstolsärenden jämförd med 58 kap. 12 § rättegångsbalken). TB och S-GH överklagade inte bygg- och miljönämndens avvisningsbeslut. De har haft

kännedom om beslutet sedan i slutet av januari 2013. Deras ansökningar har inkommit för sent och ska följaktligen avvisas.

15. För övriga sökande började ansökningsfristen löpa först den 11 september 2013, då länsstyrelsen avlog deras överklaganden av bygg- och miljönämndens avvisningsbeslut (se NJA 1983 s. 418 och NJA 1987 s. 455). Deras ansökningar har alltså kommit in i rätt tid. Frågan är då om bygg- och miljönämnden har fullgjort sin underrättelseskyldighet enligt 9 kap. 41 b § plan- och bygglagen.

16. Bygg- och miljönämnden har uppgett att ett meddelande om bygglovet har skickats till bl.a. KA, K-GG, BJ, KJ och HK. De har olika adresser. I målet har getts in en kopia av ett meddelande om bygglovet och en sändlista med namn och adress rörande dem som meddelandet ska ha skickats till. De berörda sökandena har på sin sida påstått att de inte har fått något sådant meddelande. I det material som har getts in i målet finns det ingen tjänsteanteckning om att meddelandet har skickats till adressaterna i sändlistan. Inte heller framgår det på något annat sätt att så har skett. Det är därför inte utrett att nämnden har skickat meddelandet. KA, K-GG, BJ, KJ och HK har således haft laga förfall för att inte i rätt tid överklaga bygglovsbeslutet. Deras ansökningar om återställande av försutten tid ska därför bifallas.

17. PB, BH, GK, ML och BP togs inte upp på sändlistan. Det saknas information om vilka överväganden som låg bakom det. Av i målet ingivna kartor framgår emellertid att deras fastigheter ligger i närheten av bygglovsfastigheten. Detta, sammantaget med vad som är känt om tillbyggnaden, utgör tillräckligt stöd för att de ska anses som sakägare vid prövningen av deras ansökningar om återställande av försutten tid.

18. Eftersom PB, BH, GK, ML och BP har haft laga förfall för att inte överklaga bygglovsbeslutet, ska deras ansökningar om återställande av försutten tid bifallas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström, Martin Borgeke, Lars Edlund (referent) och Anders Eka
Föredragande justitiesekreterare: Stefan Mattsson